

ENBİYÂ SÛRESİ 1-5 ÂYETLERİ

KIYAMET VE PEYGAMBERLİK

Bismillahirrahmanirrahim.

El-hamdü lillâhi rabbi'l-âlemîn. Hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh. Kemâ yenbağî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultânih. Ve'sselâtü ve'sselâmü alâ seyyidinâ Muhammedin ve alâ âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîne't-tayyibîne't-tâhirîn.

Aziz ve sevgili kardeşlerim!

Allahu Teâlâ hazretleri Kur'an-ı Kerim'in 17. Cüz'ünün başında Sûretü'l-Enbiyâ'nın birinci âyet-i kerîmesi'nden itibaren şöyle buyuyor.

Bismillahirrahmanirrahim.

اِقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ مُّعْرِضُونَ
مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ مُحَدَّثٍ إِلَّا اسْتَمَعُوهُ
وَهُمْ يَلْعَبُونَ لَأِهْيَآةِ قُلُوبِهِمْ وَأَسْرُوا النَّجْوىَ الَّذِينَ
ظَلَمُوا هَلْ هَذَا إِلَّا بَشْرٌ مِثْلُكُمْ أَفَتَأْتُونَ السَّحْرَ
وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ قَالَ رَبِّى يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِى السَّمَآءِ

وَالْأَرْضِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ بَلْ قَالُوا أَضْغَاثُ
أَحْلَامٍ بَلْ افْتَرِيهِ بَلْ هُوَ شَاعِرٌ فَلْيَأْتِنَا بآيَةٍ كَمَا
أُرْسِلَ الْأَوَّلُونَ

*İktarabelinnasi hisabuhum vehüm
figafletin mu'ridun. Ma ye'tihim min zik-
rim mirrabbihim muhtesin illessemahu
vehum yelabun lahiyeten kulubuhum ve
eserrun necvellezine zalemu hel haza illa
beşerun mislikum e fetune sihra ve en-
tüm tüfsirun kale rabbi ya'lemul kavle
fissemai vel art vehüvesemiul alim.¹ Sa-
dakAllahül azim.*

Dört âyet-i kerîme açıklamak istiyorum.

Bu âyet-i kerîmenin birinci kelimesi *iktarabe* yakınlaştı demek.

İktarabelinnasi hisabuhum.

İnsanlar için hesaplarının görülmesi zamanı yakınlaştı.

vehüm figafletin mu'ridun.

---

¹ 21/Enbiyâ, 1-5.

a. İnsanların Gaflet İçinde Olması

Ama onlar hala gaflette yüzüyorlar. Gaflet içinde kendilerine getirilmiş dinin tebliğ edilen hakikatlerin kıymetinin farkında değil, yüz, sırt çeviriyorlar, yan çiziyorlar hala.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz müteaddit hadîs-i şerîflerinde kıyametin yakın olduğunu ümmetine bildirmiştir. Zaten Peygamber Efendimiz ahir zaman Peygamberidir. Nebiyyi ahiruzzaman.

Menlâ nebiyye ba'dehû. Hâteme'n-nebiyyîn. Hâteme'r-rusûl.

Kendisinden bir başka Peygamber daha gelmeyecek artık. Şimdiye kadar insanlık tarihi boyunca nice Peygamberler gelmiş geçmiş. Tamam. En sonuncu Peygamber bizim Peygamberimiz ahir zaman Peygamberi, Peygamberlerin mührü, sonu, sonuncusu, mühürleyicisi bitiricisi akıbi, ahiri Muhammed-i Mustafa. Bundan sonra Peygamber yok.

Daha önceki devrelerde hazreti Adem atamızdan itibaren insanlar dünyanın neresine yayılmışlarsa her yerde Allah'ın emirlerini kendilerine tebliğ eden Peygamber mevcut olmuş.

Kendilerine Peygamber gönderilmemiş kavim yok. Allahu Teâlâ hazretleri bize dinimizin öğrettiği, Peygamber Efendimiz'in öğrettiği, Kur'an-ı Kerim'in yazdığı hakikatleri başka insanlara da bildirmiş. Bu onun lütfunun, adaletinin, rahmetinin eseri. Yani cihana imtihan için gönderilmiş olduğu halde insanlar kendi akıllarıyla Allah'ın varlığını birliğini anlayabilecek kabiliyette yaratılmış olduğu halde Allah kolaylık gösterip Peygamber gönderiyor, doğru yolu da gösteriyor. "Bak bu doğru yoldur, şunlar şunlar gerçeklerdir." Diyor. Fakat akli, fikri, kabiliyeti olan insanoğlu bu gerçeklerden bazen yan çizebiliyor, yüz döndürebiliyor, kabul etmeyebiliyor, kafir oluyor, müşrik oluyor. Peygamberlere düşman oluyor ve savaşıyor. Bu da Allah'ın verdiği bir fırsattan oluyor. Yoksa Allah dilese kendi Peygamberlerine söz söylettirmez. Kendisini inkar eden müşrikleri kafirleri anında kahreder ama bu dünya hayatına insanlar imtihan için gönderildiği için serbest oluyor. Kimisi inkarcı olabiliyor.

b. İnsanların Hesabının Yakınlaşması

İnsanların hesabı yakınlaştı diyor, kıyametin kopması yakın fakat kıyametin kopması insanların İslam'a sarılması ve Allah'a güzel kulluk etmesiyle de ilgili. Eğer insanlar Allah'ın emirlerini tutmuşlar yolunda gitmişlerse Allah lütfediyor, mühlet veriyor ama eğer Allah'ın sevmediği insanlar cihana hakim olacak bir durum olmuşsa o zamanda kıyameti kopartacak. Yeryüzünde *La ilahe illallah* diyen insan oldukça Allah Allah diyen insan oldukça kıyamet kopmayacağına dair hadîs-i şerîfler var. Demek ki geçtiğimiz zaman içinde Müslümanlar Kur'an'a sımsıkı sarıldığından, Peygamber Efendimiz'in yolunda yürüdüğünden, Allah'ın rızasına uygun hareket ettiğinden başımıza taş yağmamış da bugüne kadar gelmişiz ama bozulduğu zaman da kurtuluş yok, Allah'ın azabından kurtuluş olmaz o zaman.

Allah iyilerden razı olsun. Salih, veli, mübarek kullarından. Derecelerini arttırsın, mükafatlarını arttırsın ki onlar kıyametin kopmasını engelleyen, geciktiren varlıklar, kıymetli varlıklar. Cihanın ömrünü uzatan iksir gibi. Kıyamet, cihanın ölümü demekse müminler

hayatı sađlayan iksirler, ilaçlar gibi. Onlar oldukça ölüm olmuyor ama onlar gitti mi olacak.

Peygamber Efendimiz, kendisine kıyamet yakın olabilir diye bildirildiğinden, kıyametle kendisi arasında çok az bir zaman olduğunu beyan ettiğinden kıyametin kopuvermesinden korkardı, endiŐe ederdi, telaŐ ederdi. Uzaktan bir kara bulut gelse acaba Ad Kavmi'ne Semud Kavmi'ne eski kavimlere helak getiren helak bulutları mıdır diye telaŐlanırdı. Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* mmetinin salahını, felahını isterdi ve kıyamet kopabilir, yakın olabilir diye ona hazırlanmayı, tedbir almayı ümmetine öđretmiŐtir.

Biz bir çok hadıs-i Őerıften kıyametin Őartlarının neler olduğunu *eŐratussaah* denilir onlara, *essaah* dediği kıyamet saati demek, kıyametin kopma zamanı demek. O ne zaman kopacağını aŐađı yukarı biliyoruz.

Nereden biliyoruz?

c. Kıyametin İp Uçları

Zaman olarak bilmiyoruz fakat evsafından biliyoruz, değişikliklerden biliyoruz. Cebrail *aleyhisselam* Peygamber Efendimiz'e ashabı arasında otururken gelip kıyamet ne zaman kopacak diye sorduğu zaman Peygamber Efendimiz diyor ki; soru sorulan soruyu sorandan daha bilgili değil. Çünkü kıyametin zamanını Allah saklamış. Kıyametin zamanını bilse insanlar bir tatlı su içemezler, bir lokma yemezler. Kıyamet müthiş bir olay.

Bundan sonraki Hac Suresi'nde okuyacağız. Okuduk sabahleyin daha doğrusu. Kıyamet koptuğu zaman sütlü anneler süt emziren yavrularını düşünemez duruma gelecek.

Çocuk topla cadde tarafına gittiği zaman nasıl koşuyordu çocuğum araba altında kalmasın diye?

O zaman kıyamet koptuğu zaman süt emen yavrusunu düşünemeyecek ve hamile kadınlar yavrularını düşürecekler, korkudan. İnsanlar sarhoş gibi olacaklar. Korkunç bir olay, çok müthiş bir olay. Zamanı belli değil ama evsafı var yani ahlak bozulacak, çok

fecileşecek çirkinleşecek, insanlar sokak ortalarında kötülükler yapmaya başlayacaklar, o kadar yüz­süzleşecekler. Kıyamet en şerli insanların başında parçalanacak, onların başında kopacak. Çok acı, feci, muazzam bir olay olacak.

Bu cihanın kıyameti. İnsanların hesabı yaklaştı hala onlar yüz çevirip duruyorlar diyor Peygamber Efendimiz. Buradaki hesapları yaklaştıdan maksat kıyamet olabilir, kıyamet yaklaştı demiyor .

İktarabe linnâsi hisâbuhum.

Hesaplarının zamanı yaklaştı diyor. Tabi bir insanın kendisi öldüğü zaman onun özel kıyameti kopmuş demektir. Hadis de var bu konuda. Bir kişi öldü mü tamam onun işi bitti, onun kıyameti koptu.

d. Ölümümüz Kendi Kıyametimizdir

İzâ mate'l-insânu fekat kâneh kıyâmetuhu.

Onun kıyameti kopmuş demektir, iş bitmiş demektir. Karlı, sevaplı iş yaptıysa ne mutlu. Kötü ömür geçirdiyse gafletle ömür geçirdiyse ne yazık. Bu hesap kişisel

olarak öldüğü zaman da olacak, umumi olarak dünya bozulduğu zaman da kıyamet koştugu zaman da olacak. Bunu insanların düşünmesi lazım. Bununla ilgili çok sureler, ayetler var fakat demek ki o zaman kafirler hala yan çiziyorlar yüz döndürüyorlar. Bu korkunç olayın dehşetini hissetmiyorlar. İnsanoğlu öyledir, karnı tok olduğu zaman hiç acıkmayacakmış sanır. Gençlik yıllarında hiç ihtiyarlığını düşünmez. Varlık zamanında yokluğunun kıymetini bilmez ama geldiği zaman o zaman iş işten geçmiş olur. Pişman olduğu zaman artık çare kalmamış olur.

Mâ ye'tîhim min zikrin min rabbihim muhtesin ille's-temeûhu ve hum yel'abûn.

Rab'lerinden kendilerine bir hatırlatma bir zikir gelmeyedursun, yeni bir zikir, bir hatırlatma, bir uyarı, bir din, bir Peygamber geldi mi.

ille's-temeûhu ve hum yel'abûn.

Dinlerler ama dalga geçe geçe, oynaya oynaya dinlerler.

Lâhiyeten kulûbühüm.

e. Müşriklerin Peygamberimize Karşı Tavrıları

Gönülleri eğlence lehv-i gaflet içinde dillerler. İnsanoğlunun tabiatında bu var. Peygamberleri Allah mucizelerle göndermiş, bu tabiat kırılışın gerçekleri anlasınlar diye. Bir kere doğru şeyler söyleniyor, ondan sonra mucize gösteriliyor fakat mucizeyi de gene bir bahane bulup kabul etmemişler, sihir demişler. İlerde göreceğiz, sihir demişler. Şu ayı ikiye parçalarsan sana inanacağız demişler. Peygamber Efendimiz parmağıyla işaret etmiş ay bir tarafı Cebel-i Ebu Kuveys'in orasına bir tarafı öbür tarafa, sihir demişler. Muhammed gözümüzü boyuyor sihir yapıyor demişler. Siz istediniz. Olağanüstü bir şey istediniz işte buyrun olağanüstü şey al bak gösterdi, mucize de kar etmiyor.

Allah nur vermedi mi ne derlermiş?

ve eserrun necve'llezîne zalemû.

Günahkarlar, kafirler, zalimler, kendilerine nefislerine zulmedenler, inkar edenler birbirleriyle fısıldaşırlarmış.

Ne demişler?

hâzâ illâ beşerun mislikum.

Bu ne ya sizin gibi bir insan, beşer demişler.

e fete'tûne's-sihra ve entüm tübsirûn.

Yani göz göre göre siz bu sihirlere uyacak mısınız?

O da sizin gibi bir insan demişler. Sizin gibi bir insan. Evet, Peygamber Efendimiz de zaten ben de sizin gibi bir insanım diyor, başka bir şey demiyor.

Innemâ ene beşerun misliküm.

Ben de sizin gibi bir insanım diyor ama.
yûhâ ileyye.

Bana Allah vahiy gönderiyor diyor.

Bunlar ne diyorlar?

Sihir diyorlar. Olağanüstülüğü de görüyorlar. Olağanüstülük de var, yani peygamber, Muhammed el Emin, güvenilen bir insan. Sözleri de haklı, bir söz söylediği zaman dinledikleri zaman ya bu haklı diyorlar içlerinden. Mucize de gösteriyor fakat yine de sihre mi uyaçaksınız diyorlar, sihirbaz, sahir diyorlar.

Musa *aleyhisselam*'a da öyle demişler. Peygamber Efendimiz'e de sahir dediler. Sihirbaz demek, kahin dediler. Kahin de o devirde kehanet, istikballe ilgili haberleri söyleyen

olağanüstü şeyler kendisine sadır olan insan demek. Şair dediler. Şair de biraz kahin gibi o devirde, sıradan bir insan değil biraz birşeyler hissedebilen şuur tarafı gelişmiş insan demek. Şair dediler, Kur'an-ı Kerim'in ifadesi güzel olduğundan. Kahin dediler Peygamber Efendimiz'in tavrından dolayı. Sahir dediler mucizelerinden dolayı. Yani göz göre göre bu sihirlere uyacak mısınız dediler.

Peki insanlara gerçeği anlatmanın başka yolu var mı Allah aşkına?

Ne diyeceğiz yani?

Ne denilebilir?

Allah Peygamber gönderiyor, haklı konuşuyor, mucize de gösteriyor.

Daha ne olsun?

f. Allah Her Şeyi Bilendir

O zaman Peygamber Efendimiz böyle itirazlar olunca kendisine buyurmuş ki;

kâle rabbî ya'lemu'l-kavle fi's-semâi ve'l-ard.

Rabbim gökteki yerdeki her sözü biliyor, lehimde, aleyhimde, gizli, aşikar söylenen her sözü biliyor. Benim sözümü de biliyor,

söylediklerimi de biliyor. Bana vahiy gönderen de o.

ve hüve's-semîu'l-alîm.

O her şeyi işitiyor, her şeyi en iyi biliyor diye Allahu Teâlâ hazretlerine tevekkül etmiş iltica etmiş. Ona karşılık insanlar yine, Allah şahit olsun demiş oluyor.

Allah herşeyi biliyor bak!

Demiş oluyor Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz böyle ifadesiyle. Fakat yine de;

bel kâlû etgâsu ahlâmin.

Karmakarışık hayaller bunlar, rüyalar dediler. Çünkü vahyi anlayamıyorlar. Anlayan var, iman eden var anlamayan da var.

bel-ifterâhu.

İftira etmiştir Allah'a, kendisi söylemiştir de Allah söylüyor demiştir. Allah'a iftira etmiştir dediler.

bel hüve şâir.

Şair dediler.

Fe'l-ye'tinâ biâyetin kemâ ursile'l evvelün.

Daha önceki dinlerde Peygamberler mucize getirdiği gibi bize mucize getirsin diye

mucize istediler. Peygamber Efendimiz'e Allah Teâlâ hazretleri nice nice mucizeler ihsan eyledi. Mucizat'ül enbiya-i hakkun. Olağanüstü olaylar. Fevkalade olaylar, fizikle, kimyayla basit izah edilip geçirilecek olaylar değil. Güzel mucizeler gösterdi. Anlayan anladı. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in Hak Peygamber olduğunu anlayan anladı, imana geldi, ashabı arasına girdi, dünya ve ahiret saadetini kazandı. İnanmayan da kendine göre bazı laflar buldu, kafirlikte devam etti ama sonunda pişman oldu. Ahireti dünyası mahvoldu.

İmtihan aynen devam ediyor aziz ve muhterem kardeşlerim!

Aynı şartlar bizim için de bahis konusudur. Kur'an-ı Kerim karşımızda, din gerçeği karşımızda. Dindarlar var, dini inkar edenler var. Allah'tan korkup, akıllı, uslu, mantıklı, adaletli, dürüst hareket edip yaşayanlar var, vur patlasın çal oynasın oynayanlar, gezenler, tozanlar, çalanlar, çırpınlar, yiyenler, içenler var. İmtihan dünyası aynen devam ediyor.

İnsanların hesabı yakın ama onlar hala gaflet içinde yan çizip duruyorlar. Allah bizi

gaflet uykusundan uyandırısın. Gerçekleri görüp o gerçeklere uymayı Hakk'ı Hak olarak görüp uymayı nasip eylesin. Batılı batıl olarak görüp ondan korunmayı nasip eylesin. Şeytana mağlup olmamayı nasip eylesin. Allah'ın rızasına uygun yaşamayı nasip eylesin. Tevfikini refik eylesin. Haramlardan günahlardan uzak yaşayıp huzuruna sevdiği razı olduğu yüzü ak, anlı açık kullar olarak varalım. Rabbimiz bizi cennetle cemaliyle müşerref eylesin. Peygamberi zişanına, firdevs-i âlâsına komşu eylesin. Ebedi saadete nail eylesin, sevdiklerimizle çocuklarımızla beraber.

g. Küfrün Mücadelesinde Olmalıyız

Bu devirde, bu mücadelede görev bizde. Bu devirde bu iman ve küfrün mücadelesinde kafirlerin inkarı müminlerinde tebliği talimi meselesinde görev bizim omzumuzda muhterem kardeşlerim. Hepimiz belli bir yaşa geldik, çocukluktan çoğumuz kurtulmuş. Ev bark sahibi olmuş durumdayız. Torun sahibi olanlarımız var. Bu dine hizmet etmenin görevi, hizmetin yükü bizim omzumuzda. Allahu Teâlâ hazretleri bu dini anlayıp kendi hayatımızda uygulamayı, çoluk çocuğumuza öğretmeyi,

çevremize de sahabe-i kiram gibi, ashab-ı kiram gibi tebliğ edip İslam'ı yaymayı bizlere nasip eylesin. Elimizden, çalışmalarımızdan, müesseselerimizden, hizmetlerimizden, radyo yayınlarımızdan,

dergilerimizden, bültenlerimizden, okullarımızdan, kurslarımızdan, camilerimizden nice insanların istifade etmesini doğru yola gelmesini kurtulmasını cennetlik olmasını Allah nasip etsin. Bizi öyle güzel şeylere aracı eylesin.

Sübhâneke lâ ilme lenâ illâ mâ allemtenâ inneke ente'l-alîmü'l-hakîm. Sübhâne rabbike rabbil izzeti amma yeshifun, veselamun alel mürselin. Velhamdülillahirabbel alemin el-Fatiha.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

17 Recep 1419 / 07.11.1998

[Bütün TEFSİR DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

